

SOLEIÐIS

skal tað vera!

FRÆLSI

FÓLKARÆÐI

FULLVELDI

100 ÁR SÍÐANI BRØÐURNIR WRIGHT FÓRU Á FLOG

Ein øld er liðin síðani brøðurnir Wilbur og Orville Wright framdu sína fyrstu flúgving. 17. desember 1903 fór Orville Wright uppfrá, fleyg og lendi trygt. Ein øgiligur framburður hevur síðani verið av hesi eini hending.

Fólk hava droymt um at flúgva líka leingi, sum tey hava verið til. **Óteljandi royndir hava verið gjørdar** fyri at fara á flog.

Nú eru hundrad ár liðin síðani fyrsta væleydnaða flogferðin hjá brøðrunum **Wright** fór fram.

Flogfar teirra hevði hæddar- og síðustýring. Tað hevði ein lættan og rímliga sterkan motor. Tað var sterkt og lætt.

Flest øll flogfór virka í høvuðsheitum á sama hátt, sum flogfarið hjá brøðrunum Wright.

Nógv nýtt er síðani lagt afturat, men hornasteinurin er hin sami.

Heimurin er minkaður munandi av tveimum orsökum. Tað er **nógv lættari at ferðast** og lættari at samskipta.

Wilbur og Orville Wright hava beinleiðis ábyrgdina av, at tað er so lætt at ferðast í dag. **Flogferðslan hevur knýtt lond og heimspartar saman** í eindir, menniskjan hevur havt stóra nyttu av.

Flogfarið hevur eisini verið føroyingum hent. Eitt so fjarskotið land, sum Føroyar,

hevur serliga stóra nyttu av uppfinningini hjá **Wright** brøðrunum báðum.

Eitt hava vit lært úr farnu øld: **Møguleikarnir eru nógv fleiri enn avmarkingarnar.**

Wilbur og Orville kundu gjørt sum afturhaldið, lagt seg niður at grátið. “Vit kunnu ikki, orka ikki, duga ikki, klára ikki, røkka ikki, megna ikki.”

Men teir vildu flúgva. **Teir fylgdu síni sannføring, og rukku á mál.** Teir gjørdu tað verk, ið skuldi til. Og nú njóta vit øll gott av tí. □

Oddagrein:**Flúgvíng og fullveldi**

Hundrað ár eru liðin síðani brøðurnir Wright fóru á flog. **Tað var eitt bragd**, einki er at ivast í tí.

Men sjálvt brøðurnir Wright kláraðu ikki at flúgva fyrstu ferð, teir royndu. Teir máttu **loysa trupulleikarnar**, so hvørt sum teir stungu seg upp. Og teir arbeiddu fram ímóti málinum.

Hetta kunnu vit samanbera við **fullveldistilgongdina**. Ein samgonga varð skipað í **1998**, sum setti sær stór mál. Føroyingar skuldu fáa **tjóðarfrælsi**.

Men yvirvaldið vildi illa samstarva. Tað bar til hjá íslendingum í **1918**, men ikki hjá føroyingum í **1998**.

Tá tað kom til stykkis, vildu danir ikki viðurkenna føroyingar sum **tjóð**. Tí skránaðu samráðingarnar.

So fór samgongan at brúka heimastýrslógina. **Stig fyrri stig, tann truplasta gongdin**.

Og nú skránaði samgongan av **einum persónsmáli**.

Men fullveldismálið er ikki deytt fyrri tað. **Fullveldismálið hevur einki við persónsmál at gera**. Fullveldi stendur okkum enn í boði, um vit vilja.

Gera vit sum brøðurnir **Wright** á sinni, og framhaldandi arbeida fram ímóti **málinum**, so klára vit tað. **Vit klára tað, um vit vilja**.

Og tá vit hava nátt málinum, fara vit **øll at njóta gott av tí**. Á sama hátt, sum eftir at brøðurnir **Wright** fóru á flog.

Tað snýr seg bara um **viljan**.

Unga Tjóðveldið

Teir gjørdur tað, sum skuldi til

Brøðurnir Wright gjøgnumførdu sína fyrstu flúgvíng 17. desember 1903. Fyri hundrað árum síðani. Nógvar forðingar lógu á vegnum. Men Wilbur og Orville Wright gjørdur tað, sum skuldi til, fyri at byggja eitt virkandi flogfar.

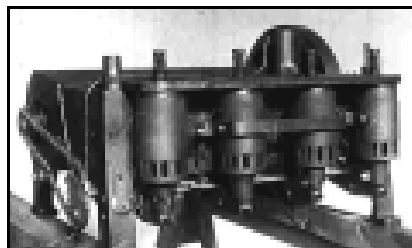
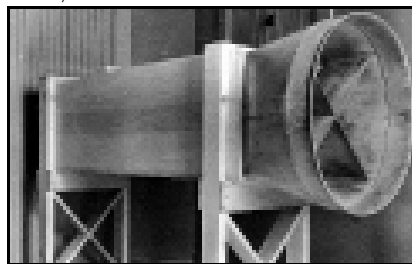
Teir áttu sín egna handil. **Teir seldu súkkulur um dagin**. Men eftir arbeiðstíð bleiv súkkluhandilin hjá teimum til eina aerodynamiska granskningarstovu og verksmiðju. Teir høvdu ein dreym. **Teir vildu flúgva sum fuglarnir**.

Dreymurin um at flúgva byrjaði í 1878, tá pápi teirra, Milton, gav teimum gummibandstýrlur at spæla við. Skjótt bygdu teir sínar egnu gummibandstýrlur.

Men tað var ikki lætt at koma á flog. Teir máttu arbeida nógv fyrri at náa málinum. Men teir góvu ikki upp. **Teir vildu sleppa at flúgva**.

Teir bygdu drekar, sum teir stýrdu niðri frá jørðini við bondum. Tann fyrsti í 1899. **Hesin drekin hevði hæddarstýring**, men kundi ikki stýra til síðurnar.

Í 1901 bygdu teir ein **vindtunnil**, so teir kundu roynd ymisk veingjaskap. **Teir settu síðustýring á ein dreka**. Charley Taylor byrjaði at byggja ein motor til brøðurnar í 1902.

Í 1903 gjørdur teir **virkandi propellur**. Teir bygdu ein hangar. Teir gjørdur eina **miseydnada roynd** at flúgva 14. desember 1903.

Men teir góvust ikki. 17. desember 1903 gjørdur teir eina roynd afturat. **Orville Wright fór á flog** í Kitty Hawk. **Flogfarið fleyg** og kundi stýrast upp og niður og til síðurnar.

Teir náddi málinum. Teir gjørdur dreymin til veruleika. Eftir at hava **arbeitt uppá dreymin í næstan fimm ár** kláraðu brøðurnir Wright at flúgva fyrstu ferð sum fuglarnir.

Teir kláraðu tað av einari orsök; **teir gjørdur tað, sum skuldi til**. Teir máttu sjálvir fáa sær neyðug amboð til vega. Og teir gjørdur tað.

Og nú, hundrað ár seinni, njóta vit øll gott av, at Wilbur og Orville Wright gjørdur tað neyðuga arbeiðið.

Nú kunnu vit øll flúgva sum fuglarnir. Nú er dreymurin vorðin veruleiki. □

SUNDINI FÆKKAST Í FØROYA LANDI

Nú koyrandi gjørdist undir Vestmannasundi fyri ári síðani, er okkara egni heimur vorðin eitt vet minni. Hetta hóast køvandi grátin frá afturhaldinum um ódugnaskapin hjá okkum, sum í hesum okkara landi búgva.

Vestmannasund

Framstig kunnu eisini gerast í Føroyum, tað er prógvað óteljandi ferðir.

Í langa tíð varð tosað um at gera **undirsjóvartunnil undir Vestmannasund**. Tá landið reis úr kreppuni aftur, sum fuglurin Føniks, fóru **framfýsnar hendur** aftur undir ætlanina um tunnilin.

Men afturhaldið var ímóti. *“Slíkt ber ikki til í Føroyum. Vit orka ikki, vit klára ikki, vit kunnu ikki, vit mugu ikki...”*

Vit hava hoyrt tað so mangan fyrr. Føroyingar kunnu ikki tað sum onnur kunnu.

Men tað er prógvað aftur og aftur, at framstig kunnu gerast í Føroyum. **Eingi framstig verða gjørd við at leggja seg niður at gráta.**

Loksins skriva vit ultimo 2003. 800 akfór í miðal koyra undir Vestmannasundi um dagin. **Tað bar til. Vit megnaðu at røkka málinum.**

Framfýsnu hendurnar fingur ratt. Nú er tunnilin komin, og **afturhaldið fegnast.**

Tá framstiginu eru gjørd, taka øll undir við teimum. Eisini afturhaldið.

Øll fegnast og vilja taka sær æruna fyri framstiginu. Eisini afturhaldið.

Í staðin fyri grát og skríggj er bert fagnaður at hoyra, tá framstiginu eru gjørd.

Um afturhaldið ráddi fyri borgum, var eingin undirsjóvartunnil í Føroyum.

Tað var t.d. afturhaldið, sum segði at vegir ikki kundi gerast í Føroyum. At hestavognar ikki kundi brúkast í okkara landi.

Og tað var ein framfýsin sjálvstýrismaður, **ein loysingarmaður** - sum spenti vogn fyri hest og fór úr Kirkjubø til Havnar, **fyri at prógva at tað bar til.** Fyri at prógva at framstig kunnu gerast í Føroyum.

Um tað var afturhaldið altíð ráddi fyri borgum, so var helst eingin vegur í Føroyum, og **enn minni nakar undirsjóvartunnil.**

Nú er samferðslukervið nógv betri enn tað var. **Tað er lættari og skjótari at ferðast.**

Framburðurin er okkum øllum at gagni. Føroyingum, útlendingum og vinnuni.

Eisini tryggin er nógv betri nú, enn hon varð áðrenn. Nú kunnu sjúkrahólar koyra ótarnaðir til Landssjúkrahúsið, uttan at bíða eftir báti um sundið.

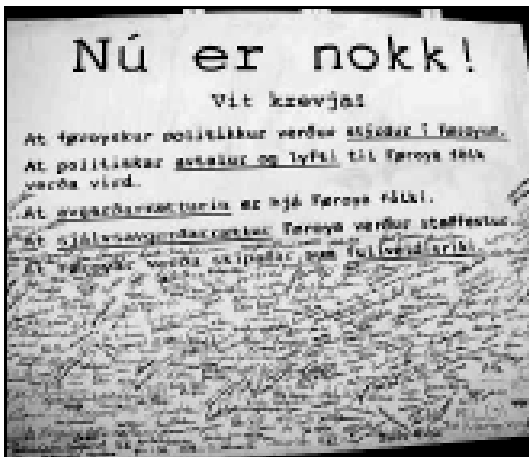
Tær framfýsnu kreftirnar vunnu til endans og gjørdu ein undirsjóvartunnil undir Vestmannasund.

Tað ber ikki til at hugsa afturhaldssinnað, um framburður skal fremjast. Orðalagið *“Vit hava tað nógv gott sum er”* nyttar einki, um framstig skulu fremjast. □

UNGA TJÓÐVELDIÐ

ynskir øllum
eini gleiðilig jól
og eitt gott nýval!

Minist tú hetta?

Hetta eru myndir frá fólkafundum á Vaglinum í Havn 3. mars 2001. Løgmaður avlýsti fólkaatkvøðuna um fullveldistilgongdina. Tað kundi Unga Tjóðveldið ikki góðtaka, og hevði tí ein stóran mótmæðisfólkafund. Fólkafundurin var eydnaðist væl, men fólkaatkvøðan var tíverri ongantíð veruleiki.

Vilt tú vita meir um Unga Tjóðveldið?
Far so inn á heimasíðuna hjá okkum:

☆☆☆ www.ut.fo ☆☆☆